

اولین جاعل اسکناس در ایران چه کسی بود؟

یک گاف جالب و جابجایی یک کلمه در اسکناس، «میرزا آقا خان اسکناسی» را به دام قانون انداخت تا پرنده اولین جاعل اسکناس در ایران این طوری بسته شود.

یک گاف جالب و جابجایی یک کلمه در اسکناس، «میرزا آقا خان اسکناسی» را به دام قانون انداخت تا پرنده اولین جاعل اسکناس در ایران این طوری بسته شود.

مجله مهر: چندوقتی جایشان پشت شیشه مغازه ها بود. کمی بعد، انواع سوراخ شده شان زیر میز دخل کاسبان جا خوش کرد و بعضی هم پشت وپتربین ها رفتند. شاید اما شاید ندانید ماجرای اسکناس های تقلبی در ایران، داستانی 100 ساله است. به بهانه انتشار تصویر اولین اسکناس تقلبی در ایران، رفته ایم سراغ اولین جاعلان اسکناس در ایران و جهان و چگونگی لو رفتن شان. **پول کلیف**احتمالا همزمان با اولین سکه پولی که ضرب شد عده ای به فکر افتادند که چطور می شود از پول، پول درآورد! سکه های اولیه که از جنس طلا و نقره بود، جاعلان را به فکر انداخت تا مواد ارزان قیمت را با طلا یا نقره خالص مخلوط کنند. بعضی ها هم کار راحت تری را انتخاب کردند و با تراشیدن لبه سکه های طلایی سودهای بی دردرسری بردند. سابقه این شیوه از جعل به 600 سال قبل از میلاد مسیح در کشور باستانی لیدی برمی گردد که در محل ترکیه امروزی قرار داشت. با آمدن اسکناس و پول های کاغذی، شیوه جعل هم تغییر کرد. جعل اسکناس های امروزی در ایران هم سابقه ای 100 ساله دارد. رویترز انگلیسی با اعطای وام به ناصرالدین شاه توانست امتیازاتی از وی بگیرد. یکی از آنها امتیاز تشکیل بانک شاهی و انحصار انتشار اسکناس در ایران بود. اولین اسکناس بانکی ایران که کاملا شبیه پول های امروزی است در سال 1269 هجری شمسی به وسیله انگلیسی ها چاپ شد. حق نشر انحصاری اسکناس به وسیله این بانک در سال 1309 به پایان رسید. "روی قطعات یک تا پنج تومانی امضای رییس بانک به صورت چاپی درج شده بود، ولی قطعات 10 تومانی و بیشتر در هنگام صدور، امضاء و به مشتری داده می شد تا اصالت آنها تایید شود. هر قطعه اسکناس توسط بارزس دولت با مهر بیضی شکلی که منقش به عبارت "ملاحظه و ثبت دفتر دولتی گردید. امضاء مأمور محترم دولت علیه ایران" مهر شده بود." با ورود اسکناس های جدید به بازار ایران، عده ای هم به فکر جعل آن افتادند. **عمارت قدیمی بانک شاهی در میدام توپخانه تهرانگاف تاریخی اولین جاعل اسکناس در ایران**در مورد اولین تلاش ها برای جعل اسکناس های امروزی در ایران دو روایت وجود دارد. موزه پول تصویری را به عنوان اولین اسکناس جعل شده ایران معرفی کرده است که در مورد آن دو داستان وجود دارد. عده ای معتقدند این جعل که به خاطر یک اشتباه عجیب ناکام ماند، در سال 1292 ه.ش به وسیله فردی به نام میرزا آقاخان اسکناسی انجام شده است. این جاعل حرفه ای هنگام جعل اسکناس دو تومانی در مشهد به جایی عبارت «قابل پرداخت در مشهد فقط» از عبارت «قابل پرداخت فقط در مشهد» استفاده کرده بود که جابه جایی این یک کلمه باعث مشخص شدن اسکناس تقلبی و دستگیری وی شد. با توجه به نبود کاغذ و رنگ مخصوص چاپ در ایران، هنوز چگونگی تولید این اسکناس در ابهام باقی مانده است. **اولین اسکناس جعل شده ایران که در مشهد کشف شد**اما این عبارت "قابل پرداخت در مشهد" که کار جاعل را ناتمام گذاشت چرا روی اسکناس درج شده بود؟ در اوایل پیدایش اسکناس در ایران صرفا بانک شاهی که شعباتی در مشهد، تهران، اصفهان، تبریز و شیراز داشت، اقدام به انتشار این نوع پول می کرد بنابراین هر بانک با توجه به منطقه فعالیت خود اسکناس منتشر می کرد و این اسکناس ها صرفا در منطقه تحت پوشش این بانک قابل استفاده بود. به همین دلیل بانک محل صدور، نام شهر صادر کننده اسکناس ها را با مهری به دو زبان فارسی و انگلیسی بر روی آنها ثبت می کرد. بر روی پول های اصلی عبارت "PAYABLE AT MESHED ONLY" درج شده بود اما میرزا آقاخان با یک اشتباه باور نکردنی در جابه جا شدن دو کلمه انگلیسی و چاپ "PAYABLE ONLY AT MESHED" بر روی اسکناس موفق نشد از پول های دست سازش استفاده کند و اینگونه بود که اولین جعل اسکناس در تاریخ ایران ناکام ماند. **اسکناس اصلی منتشر شده در کرمانشاه**روایت دوم اما می گوید اولین کسی که در ایران اقدام به چاپ اسکناس تقلبی کرد شخصی به نام الکساندر ایوانویچ بود. گفته شده او در شهریور 1309 به همراه عده ای در زیرزمینی در جنوب تهران، اسکناس های جعلی یک تومانی چاپ می کرد. اما با توجه به اینکه ایوانویچ فقط یک تومانی جعل می کرد، روایت اول به واقعیت نزدیک تر است. همچنین در مقاله ای که به قلم دکتر علی شرقی، اقتصاددان و پژوهشگر ایرانی در دایره المعارف ایرانیکا در زیر سرفصل ESK منتشر شده، از جعل حرفه ای آقاخان اسکناسی به عنوان اولین جعل اسکناس در ایران نام برده شده است. **جنگ جهانی دوم با پول های تقلبیا**ما جعل پول غیر از منافع شخصی آدم ها در طول تاریخ معاصر کاربردهای دیگری هم داشته است. آلمان ها در جنگ جهانی دوم برای از پا درآوردن اقتصاد انگلستان با کمک 142 جاعل حرفه ای، حجم عظیمی از اسکناس های تقلبی 50 پوندی را وارد ساختار پولی انگلیس کردند. در سال 1943 توزیع این اسکناس ها آغاز شد و هر ماه یک میلیون پوند پول تقلبی به اقتصاد بریتانیا تزریق می شد. سیستم بانکی انگلیس بعد از مدتی متوجه ورود گسترده پول های تقلبی شد اما جمع آوری این پول ها از بازار تا 20 سال بعد هم ادامه داشت. در نهایت کار به جایی رسید که بانک مرکزی انگلستان در معاملات رسمی فقط اسکناس های 5 پوندی را به رسمیت می شناخت. امروزه و با پیشرفت تکنولوژی، نکات ایمنی پیچیده ای در طراحی و چاپ اسکناس ها به کار گرفته می شود. استفاده از مرکب با رنگ متغیر، جنس کاغذ و نقش زمینه آن، استفاده از تصاویر پیچیده، نوشته های بسیار بسیار ریز، وجود نخ های امنیتی و ... قسمتی از این تدابیر هستند. اما جاعلان هم به همین نسبت پیشرفت کرده اند و همچنان در تمام دنیا مشغول به کار تولید پول های تقلبی هستند